

overfor den nuværende Regjering at komme til et Resultat, som blot kunde gjøre Livsforholdene en Smule billigere for den almindelige Befolkning. Jeg tilføjer, at jeg vilde offere Meget af Principer for at komme dertil. (En Stemme fra Tilhørerpladsen: Bravo!)

Formanden (Høgsbro): Tilhørerne maa ikke give nogen Mening til Kjende her i Salen.

P. Holm: Siden jeg har begjæret Ordet, er der fremkommet Udtalelser, som gjøre, at jeg kan indskrænke mine Bemærkninger til at blive endnu kortere end de ellers vilde blive. Den ærede sidste Taler har jo fremdraget en Del Beviser paa Arbeidernes Liv, og det ærede Medlem for Svendborg Amts 2den Valokreds (Hansen), som før havde Ordet, har ogsaa udtalt en meget væsentlig Del af det, jeg kunde have at sige. Alt, hvad der fremkommer i Nutiden af nogen Betydning til Diskussion, bærer næsten i sit Skjød den ene Grundaarssag — i ethvert Tilfælde giver man det Udseende deraf — at det kommer frem for at gavne Arbejderne. Arbejderne og Arbeidernes Fordel er det Stikord, som fra alle Sider og til alle Tider lyder gennem hele Diskussionen. Enten man staar paa det ene eller andet politiske eller sociale Standpunkt, har man altid det i Baggrunden: det, jeg gjør, er ikke for min egen Skyld, det er ikke for den Enkeltes og ikke for de Bedrestillede's Skyld, men det er for de Uheldigstillede's, de stakkels Arbeidernes Skyld, som vi Alle vide have det saa daarligt. Saadanne Udtalelser hører man, enten det paa dette Omraade nu er Frihandelsmænd eller Beskyttelsesmænd. Begge Retninger paastaar, at de i lige høi Grad ville gavne Arbejderne, og hver fra sit forskellige Standpunkt blive de, ud fra dette Syn paa Forholdene, som de ved Tidens Magt ere tvungne til at have og tvungne til at regne med, hvis de i det Hele skulle føre Noget igjennem, som nogenlunde skal svare til Livsforholdene, i Stand til at faae fat i Beviser, hvorved de kunne godtgjøre: vi gavne Arbejderne i langt høiere Grad end vore Modstandere. Frihandelsmændene sige: Vi ville ved at etablere Frihandelen, ved at skabe en Verdensomsætning, ved at forøge Omsætningen paa Produkter, ganske anderledes opøste Arbejde, Produktion og Industri, som kan gavne Alle, end nogen Anden vil kunne gjøre, og de henvise til England, idet de sige: i dette Land har Arbejderstanden det bedre end noget andet Sted, i alt Fald synes det at være saaledes, og der kan være Meget,

som taler derfor. Lønnen er høiere og Velfaarene maaske en Del bedre end andre Steder. England er et Frihandelsland, og selvfølgelig er Frihandelsprincippet det, der bedst er i Stand til at gavne Arbejderne. Jeg siger imidlertid her til de ærede Frihandelsmænd, uden at have godtgjort, at jeg har taget Standpunkt imod dem: De Herrer maa erindre, hvad det er, som hovedsagelig er Skyld i, at Arbejderne maaske have det bedre i England end noget andet Sted. Det er de ihærdige Kampe, som Arbejderne selv have ført i England for at tilvinge sig høiere Løn. Det er ikke de Mænd, som staa paa Frihandelsstandpunkt, som godvillig have givet Afkald paa nogle af de kolossale Indtægter, som de ved Hjælp af Frihandelen og Omsætning paa Verdensmarkedet have skabt. Nei tværtimod, der er næppe noget Land, hvor Kapitalen i høiere Grad i de senere Aar har koncentreret sig paa enkelte Hænder, og hvor Masserne i større Udstrækning ere bleve forarmede end i England; det vide vi Alle, det behøver man ikke at fortælle noget Medlem her. Men naar Tilstanden er saaledes, er det en Selvfølge, at det ikke er Frihandelen, der er Skyld i, at Arbeidernes Forhold ere nogenlunde taalelige. Arbejderne have med deres Organisation, deres ihærdige Kampe og med store Offre fra deres egen Side aftvunget Frihandelsmændene de Fordele, som de ere i Besiddelse af. Saaledes gaar det allevegne; Arbejderne ville blive nødt til ved egen Hjælp at organisere sig og kæmpe for at aftvinge saavel Frihandelsmænd som Beskyttelsesmænd de Fordele, som de ere nødt til at komme i Besiddelse af, naar de skulle eksistere. Det, som for mig har Betydning, er dette, at ved Frihandelen er det hovedsagelig den store Handel, som ser sine Interesser fremmede, sine Kapitaler forøgede og hele sin Virksomhed hovedsagelig forøget ved Omsætnings- og Afsetningsforholdene. Paa Beskyttelsesomraadet er det derimod den store Fabrikant, den store Producent, hvis Interesser nærmest berøres. Der er det hans Forhold, der kommer i Betragtning, og derfor føres der en stadig Kamp mellem dem, der holde paa de store Afsetnings- og Omsætningsforhold og mellem dem, der holde paa, at den store Produktionsvirksomhed skal beskyttes til Fordel for det nationale Arbejde, og jeg siger, at denne Kamp mellem Frihandels- og Beskyttelsesvenner staar for mig og mine Meningsfæller saaledes, som om det er det moderne Samfund's Falliterklæring den nuværende Produktions-Ordning, dets økonomiske Basis, der er Skyld i, at vi ikke kunne komme til noget Resultat i den Retning. Vi producere planløst, vi omsætte